

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Karol Ratajczak (spr.)

Sędziowie: SA Mikołaj Tomaszewski, SA Jacek Nowicki

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2013 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa

(...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.

przeciwko

(...) Bankowi (...) w Poznaniu

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 25 stycznia 2013 r. , sygn. akt IX GC 1181/12

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że udzielić powódce zabezpieczenia powództwa o pozbawienie wykonalności w całości tytułu wykonawczego – bankowego tytułu egzekucyjnego, któremu w sprawie II Co 4888/12 Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniu nadał klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 12 września 2012 r. na czas trwania postępowania, poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu P. W., w sprawie pod sygn. akt KM 3788/12,
2. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie,
3. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawić orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.

M. Tomaszewski K. Ratajczak J. Nowicki

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił wniosek powódki o udzielenie zabezpieczenia powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego poprzez :

1. zwolnienie spod egzekucji rachunków bankowych zajętych w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu P. W., pod sygn. akt KM 3788/12 do czasu prawomocnego zakończenia sprawy
2. zawieszenie w/w postępowania egzekucyjnego do czasu prawomocnego zakończenia sprawy.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd wskazał, że powódka pismem z dnia 26 kwietnia 2010 r. udzieliła poręczenia M. K., pożyczkobiorcy pozwanego. W pkt. 3 oświadczenia o poręczeniu poddała się egzekucji z bankowego tytułu egzekucyjnego.

Powódka w dniu 23 lipca 2012 r. złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia o poręczeniu, wskazując, że złożyła je pod wpływem błędu. Pozwany pismem z dnia 6 sierpnia 2012 r. nie uznał tego oświadczenia.

Zdaniem powódki oświadczenie o udzieleniu zabezpieczenia poręczenia zostało udzielone w warunkach nieważności. Powódka wskazała, że dłużnik główny M. K. jest synem A. K., a ten był w okresie udzielenia poręczenia członkiem rady nadzorczej powodowej spółki. Zdaniem powódki do udzielenia poręczenia zgodnie z art. 15 § 1 k.s.h. winna być udzielona zgoda przez zgromadzenie wspólników powodowej spółki.

W ocenie Sądu Okręgowego powódka nie uprawdopodobniła roszczenia w stopniu wystarczającym dla udzielenia zabezpieczenia.

Zdaniem Sądu nie można mówić o błędzie co do treści czynności prawnej, bowiem istotą poręczenia jest właśnie to, że poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał.

Sąd Okręgowy stwierdził również, iż powódka nie uprawdopodobniła interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód, zaskarżając je w całości, domagając się zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez udzielenie zabezpieczenia zgodnie z wnioskiem, a także zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Żądaniem ewentualnym było uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Skarżący zarzucił:

- rażąco naruszenie art. 15 § 1 k.s.h. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że udzielenie poręczenia na rzecz syna członka rady nadzorczej nie jest objęte normą prawną wynikającą z tego przepisu, i to w sytuacji, w której tego samego dnia powodowa spółka udzieliła 10 różnych poręczeń na zabezpieczenie kredytów na rzecz członków jego rodziny, w tym na rzecz M. K., przy czym brak jest uchwały zgromadzenia wspólników wyrażającej zgodę na udzielenie poręczeń,

- naruszenie art. 84 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że skoro poręczyciel zobowiązuje się wykonać zobowiązanie w razie, gdyby dłużnik główny go nie wykonał, to oznacza to automatycznie, że wierzyciel nie może wprowadzić poręczyciela w błąd co do sytuacji majątkowej dłużnika głównego albo zataić tę sytuację, podczas gdy udzielając poręczenia poręczyciel podejmuje decyzję przede wszystkim poprzez pryzmat swego ryzyka co do ewentualnego obowiązku spłaty zobowiązania za dłużnika głównego,

3) naruszenie art. 730¹ § 1 i 2 k.p.c. przez jego niezastosowanie i w konsekwencji błędne przyjęcie, że powodowi nie należy udzielić zabezpieczenia w niniejszej sprawie, podczas gdy powód przedłożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli, nadto wskazał na okoliczność, iż oświadczenie o poręczeniu zostało złożone w

warunkach nieważności w oparciu o art. 15 § 1 k.s.h. w zw. z art. 17 § 1 k.s.h., gdyż było podjęte mimo braku uchwały zgromadzenia wspólników, co uprawdopodobnia jego roszczenie.

Nadto powód wskazał, iż egzekucja jest prowadzona z wierzytelności, rachunków bankowych oraz ruchomości i nieruchomości, co przy specyfice działalności gospodarczej powoda oznacza, iż egzekucja może doprowadzić do jego upadłości, nadto - wyrok w sprawie przeciwegzekucyjnej nie powoduje automatycznie zwrotu wyegzekwowanych świadczeń, więc w razie gdyby w toku niniejszego postępowania pozwany wyegzekwował całość należności, to cel postępowania nie zostanie osiągnięty, z uwagi na co należy uznać, że powód wykazał interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zważył, co następuje.

Zażalenie uznać należało za częściowo uzasadnione.

Dla udzielenia zabezpieczenia roszczenia zgodnie z art. 730¹ k.p.c. konieczne jest uprawdopodobnienie roszczenia oraz interesu prawnego w jego udzieleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powódka uprawdopodobniła obie wymienione przesłanki zabezpieczenia. Powódka uprawdopodobniła istnienie roszczenia, a także uprawdopodobniła istnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Uprawdopodobnienie, choć nie wymaga – tak jak udowodnienie – bezsprzecznego wykazania konkretnych okoliczności za pomocą zaoferowanego przez stronę materiału dowodowego, zobowiązuje do uczynienia wiarygodnymi okoliczności, stanowiących podstawę roszczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi, lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w istotny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Powódka wystąpiła z pozwem przeciwko pozwanej o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, w oparciu o art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Skarżąca przeczyła zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności. Powódka podważała istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym z uwagi na nieważność oświadczenia woli o udzieleniu poręczenia oraz złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli. Skarżąca podnosiła również, iż powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło, bowiem powódka złożyła oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli. Powódka poprzez dołączenie do pozwu dokumentów w postaci: oświadczenia o poręczeniu z dnia 26 kwietnia 2010 r. (k.18, 21-29), oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń woli złożonych pod wpływem błędu z dnia 23 lipca 2012 r. (k.19), pełnego odpisu z KRS powodowej spółki według stanu na dzień 18 września 2012 r. (k.10-17), zawiadomienia z dnia 19 lipca 2012 r. o popełnieniu przestępstwa przez M. J. (k. 38 – 41), zawiadomienia z dnia 11 września 2012 r. o wszczęciu śledztwa (k. 42), wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego z 28 września 2012 r. (k.1., Km 3788/12), zawiadomieniem o wszczęciu postępowania egzekucyjnego z dnia 5 października 2012 r. (k.48) w ocenie Sądu Apelacyjnego dostatecznie uprawdopodobniła roszczenie. Wskazane dokumenty jak również twierdzenia faktyczne zawarte w pozwie czynią prawdopodobnymi, powoływane przez skarżącą okoliczności, z których wynika, że w dniu 26 kwietnia 2010 r., kiedy powodowa spółka udzieliła poręczenia M. K., będącego pożyczkobiorcą pozwanego, jego ojciec - A. K. był członkiem rady nadzorczej powodowej spółki. Tym samym zgodnie z art. 15 § 1 k.s.h. na udzielenie poręczenia była wymagana zgoda zgromadzenia wspólników (umowa poręczenia została zawarta z pozwanym na rzecz syna członka rady nadzorczej). Powódka w pozwie podniosła, że taka uchwała nie została nigdy podjęta, co zgodnie z art. 17 § 1 k.s.h. skutkuje bezwzględną nieważnością oświadczenia o poręczeniu. Jak trafnie wskazał skarżący, że w doktrynie i w orzecznictwie akceptowana jest szeroka interpretacja przepisu art. 15 § 1 k.s.h. obejmująca wszelkie umowy zawierane z osobą trzecią, których beneficjentem jest członek zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej, prokurent albo likwidator spółki i które są zawierane w ich interesie. Chodzi tutaj o zawarcie umowy z osobami bliskimi tej osoby np. z małżonkiem, dzieckiem. Jednakże w takim przypadku ważność umowy rozważana jest w świetle art. 58 k.c. Umowa taka jako mająca na celu obejście ustawy, jest zatem bezwzględnie nieważna. (zob. Kodeks spółek handlowych, komentarz, Marcin Rodzyńkiewicz, LexisNexis, Warszawa 2007, s. 47, komentarz do art. 15 k.s.h., dr Marcin Tofel, C.H. Beck 2012, Legalis).

Dodać wypada, że w tym samym dniu powód udzielił poręczeń na rzecz samego A. K. oraz członków jego najbliższej rodziny. Powyższe pozwala na uznanie za na tym etapie postępowania za prawdopodobne twierdzeń powódki o tym, że ten członek rady nadzorczej był w istocie beneficjentem czynności poręczenia, a w takim przypadku, zgodnie z art. 15 § 1 k.s.h., na udzielenie poręczenia konieczna byłaby zgoda zgromadzenia wspólników.

Zdaniem Sądu odwoławczego powódka uprawdopodobniła także istnienie po jej stronie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, poprzez zawieszenie prowadzonego w stosunku do niej postępowania egzekucyjnego. Skoro celem powództwa przeciwegzekucyjnego jest pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo jego ograniczenie, to powództwo to może być realizowane tylko pod warunkiem, że istnieje możliwość spełnienia tytułu wykonawczego. Lektura akt wskazuje, że skutkiem prowadzonego postępowania egzekucyjnego jest zajęcie ruchomości, rachunków bankowych i wierzytelności powódki. Wobec tego brak zabezpieczenia poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 3788/12, prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu P. W., mogłoby doprowadzić do wykonania tytułu wykonawczego, co uniemożliwiłoby lub poważnie utrudniłoby osiągnięcie celu w sprawie. Przyjąć należy, iż zawieszenie wskazanego postępowania egzekucyjnego uwzględnia interesy obu stron tj. powódce zapewni należytą ochronę prawną, a pozwanego nie obciąży ponad potrzebę. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego nie niweczy bowiem skutków dotychczas dokonanych w tym postępowaniu czynności, w szczególności dokonanych zajęć wierzytelności i ruchomości.

Wniosek powódki o udzielenie zabezpieczenia poprzez zwolnienie spod egzekucji rachunków bankowych zajętych w toku postępowania egzekucyjnego nie zasługiwał na uwzględnienie. W okolicznościach sprawy wskazany sposób zabezpieczenia nie mieści się w katalogu wskazanym w przepisie art. 755 § 1 k.p.c, a strona powodowa nie uprawdopodobniła, że jest stosowny do okoliczności sprawy. Skarżąca nie uprawdopodobniła swoich twierdzeń, iż taki sposób zabezpieczenia jest konieczny dla możliwości uczestniczenia przez nią w przetargach. Poza tym uwzględnienie wniosku w tym zakresie mogłoby naruszać przepisy art. 730¹ § 3 i 731 k.p.c.

Z tych przyczyn, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oraz art. 730 § 1 k.p.c., art. 730¹ k.p.c. w zw. z art. 755 § 1 pkt 3 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie i orzekł jak w pkt 1 orzeczenia, a w pozostałym zakresie na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie jako bezzasadne jak w pkt 2 orzeczenia.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzekł na podstawie art. 745 § 1 k.p.c. jak w pkt 3 orzeczenia.

M. Tomaszewski K. Ratajczak J. Nowicki